

Vägledning om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt

- enligt förordning (2009:381)

Havs
och Vatten
myndigheten

Vägledning om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt

- enligt förordning (2009:381)

Reviderad upplaga 2025

Havs- och vattenmyndighetens vägledning

Den här rapporten har tagits fram av Havs- och vattenmyndigheten.
Myndigheten ansvarar för rapportens innehåll och slutsatser.

© HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN | Datum: 2025-10-27

Havs- och vattenmyndigheten | Box 11 930 | 404 39 Göteborg | www.havochvatten.se

Förord

Behovet att förbättra vattenmiljön i våra sjöar, vattendrag och kustvatten är fortsatt stort. Åtgärdstakten behöver öka och arbetet behöver effektiviseras samt ha fokus på kostnadseffektiva åtgärder som kan resultera i tydliga resultat i miljön. Genom att utifrån ett kust- och avrinningsområdesperspektiv stödja och samordna det lokala åtgärdsarbetet skapas förutsättningar för ökad effektivitet såväl som för ökat deltagande och engagemang på lokal nivå. LOVA-bidraget möjliggör detta och utgör ett viktigt verktyg i länsstyrelsernas arbete med att förbättra och skydda vattenmiljöerna inom länen i samverkan med lokala och regionala aktörer.

Hanteringen av LOVA-bidraget regleras av förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt. Avsikten med vägledningen är att förenkla och förtydliga hanteringen men även att stimulera och uppmuntra till samarbeten och åtgärder som resulterar i miljöförbättringar till lägsta möjliga kostnad.

Vägledningen har arbetats fram i samverkan med länsstyrelserna.

Niclas Törnell, Göteborg 27 oktober 2025

Tf avdelningschef, avdelningen för vattenresursförvaltning

Innehåll

Förord.....	3
Innehåll.....	4
Regelverk och vägledning.....	5
Övergripande förutsättningar	5
Stödberättigade organisationer.....	5
<i>Länsstyrelsernas interna projekt</i>	6
Handläggning av ansökan, del- och slutrapporter	6
Beslut om stöd och eventuell återbetalning	7
Länsstyrelsens rapportering till Havs- och vattenmyndigheten	8
Stödberättigade åtgärder	8
<i>Minskning av läckage av ackumulerad fosfor från bottensediment</i>	9
<i>Ökat upptag och återcirkulering av näringsämnen</i>	9
<i>Minskning av övergödning i vattenmiljö</i>	9
<i>Övrigt arbete för minskning av övergödning</i>	9
<i>Minskning av spridning av miljöfarliga ämnen från fritidsbåtar till vattenmiljön</i>	10
<i>Omhändertagande av förlorade fiskeredskap</i>	11
<i>Andra åtgärder i vatten</i>	12
Uppföljning av utvecklingen av LOVA-projekt i länet.....	12
Inte alla åtgärder är stödberättigade.....	13
Finansiering av LOVA-projekt.....	13
Prioritering av inkomna ansökningar	14

Regelverk och vägledning

Syftet med denna vägledning från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) är att vara ett stöd i länsstyrelsernas arbete med LOVA-bidraget utifrån förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (nedan förkortat LOVA-förordningen).

Övergripande förutsättningar

LOVA-bidraget finansieras sedan 2009 av havs- och vattenmiljöanslaget (anslag 1:11) vars syfte är att förbättra, bevara och skydda havs- och vattenmiljöer. Havs- och vattenmiljöanslaget är ett viktigt verktyg för genomförande av regeringens sammanhållna politik för sjöar, vattendrag och hav. Genom anslaget stöds arbetet för att nå miljökvalitetsmålen¹ som har beslutats av riksdagen och regeringen. En del av anslaget ska stödja lokalt åtgärdsarbete via bland annat lokala vattenvårdsprojekt (LOVA).

LOVA-bidragets syfte är att bidra till att nå miljökvalitetsmålen genom att minska internbelastningen, öka upptag och återcirkulering av näringsämnen eller på annat sätt minska tillförsel av fosfor och kväve till vattenmiljön, att minska spridning av miljöfarliga ämnen från fritidsbåtar till vattenmiljön, omhänderta förlorade fiskeredskap samt övriga åtgärder som krävs för att nå målen inom vatten- och havsmiljöförvaltningen. Stöd kan också ges för att i avrinningsområden stärka åtgärdsarbete för minskad övergödning av vattenmiljön.

Stödberättigade organisationer

Kommuner och ideella sammanslutningar, eller kombinationer av dessa, kan ansöka om LOVA-bidrag. Om en ideell organisation är sökande och det framgår att organisationen bedriver både ideell och ekonomisk verksamhet kan bidrag endast ges till den del av organisationen som bedriver ideell verksamhet. Det ska framgå av ansökan och redovisningen att det är den ideella delen av verksamheten som ansöker om, tar emot och använder bidraget. Det ska även framgå av länsstyrelsens beslut att bidraget riktar sig till den ideella delen av verksamheten.

Företag och enskilda näringsidkare kan inte ansöka om LOVA-bidrag. Statliga bidrag till företag och enskilda näringsidkare kan omfattas av EU:s statsstödsregler. EU:s statsstödsregler finns i artiklarna 107 och 108 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och huvudregeln är att allt statligt stöd ska anmälas till EU-kommissionen. Statsstödsreglerna anger att följande faktorer ska gälla för att det ska vara fråga om statligt stöd som kan vara otillåtet:

- offentliga medel används
- mottagaren bedriver ekonomisk verksamhet (det kan vara all slags verksamhet, även icke vinstdrivande, även föreningar om dessa bedriver ekonomisk verksamhet med varor och tjänster som erbjuds på en marknad, till exempel utredningsarbete, se stycket under rubriken "Stödberättigade organisationer" för mer information)
- selektivitet (någon väljs ut framför någon annan)
- gynnande (någon gynnas i sin verksamhet framför någon annan),
- påverkan på konkurrens och samhandel (bidraget leder till eller riskerar att leda till att konkurrensen på marknaden påverkas).

¹ Generationsmålet, Miljökvalitetsmålen och Etappmålen, läs mer:

<https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/miljomal--direktiv/det-svenska-miljomalssystemet.html>

En sammanslutning är ideell om den drivs utan vinstsyfte. Det är ändamålsbeskrivningen i stadgarna och verksamheten som avgör om föreningen kan betraktas som ideell. Skillnaden mellan en ideell förening och en ekonomisk förening är att en ekonomisk förening har som syfte att arbeta för sina medlemmars ekonomiska intressen genom en ekonomiskt inriktad verksamhet. En ideell organisation kan inte bedriva näringsverksamhet som ger medlemmarna ekonomisk vinst. Men organisationen kan bedriva näringsverksamhet om pengarna går tillbaka till verksamheten. Exempel på ideella sammanslutningar som kan söka bidrag är stiftelser, intresseorganisationer, vattenvårdsförbund, vattenråd och ideella föreningar förutsatt att de är ideella sammanslutningar.

De som söker LOVA-bidrag kan inom projektet samarbeta med andra aktörer när det gäller finansiering och genomförande. Upphandlingsregler gäller när länsstyrelser eller kommuner anlitar underleverantörer för att utföra aktiviteter i projektet.

Länsstyrelsernas interna projekt

Länsstyrelserna får själva använda medel för projekt enligt LOVA-förordningen. Detta framgår av regleringsbrevet för Havs- och vattenmyndigheten. Se beslutet för LOVA-bidraget för mer detaljerad information. Länsstyrelsernas projekt ska såsom andra LOVA-projekt rapporteras till Havs- och vattenmyndigheten enligt nedan.

Handläggning av ansökan, del- och slutrapporter

Via länsstyrelsernas webbsidor om LOVA går det att nå den e-tjänst som finns för ansökan och rapportering av LOVA-projekt.² Länsstyrelserna ansvarar för att uppdatera e-tjänsten.

Ansvarig länsstyrelse ska granska inkommen ansökan om bidrag enligt följande:

- att ansökan är komplett
- att sökanden är behörig att ansöka, det vill säga kommun eller ideell sammanslutning, samt övriga som eventuellt deltar i eller finansierar projektet
- att projektbeskrivning, tidplan och projektbudget för projektet samt tidplan för uppföljning och utvärdering finns
- hur effektivt projektet bidrar till minskade mängder av fosfor och kväve i relation till åtgärdsbehoven, om ansökan avser stöd enligt 2 § 1.
- rimlighetsbedömning av vilka resultat och effekter som uppnås på kort och lång sikt samt metoder och åtgärder som beskriver hur resultaten ska nås, följas upp samt en metod för att utvärdera att resultaten nås
- hur effektivt projektet bidrar till uppfyllande av relevanta miljökvalitetsmål
- om och i så fall i vilken omfattning stöd för samma åtgärder har sökts eller getts enligt någon annan författning
- projektets kostnadseffektivitet.

² Gå in på www.lansstyrelsen.se och hitta aktuell länsstyrelse. Sök på LOVA.

Den som fått ett flerårigt LOVA-bidrag ska delrapportera till länsstyrelsen. Ansvarig länsstyrelse ska granska inkommen delrapport enligt följande:

- att delrapporten är komplett
- hur tidplanen och budget för projektet följs. Eventuella avvikelser behöver anges
- hur villkoren i beslutet följs. Eventuella avvikelser behöver anges
- vilka resultat som åtgärderna har medfört på kort sikt
- hur projektet fortsatt kommer att bedrivas och följas upp.

Ansvarig länsstyrelse ska granska inkommen slutrapport enligt följande:

- att slutrapporten är komplett
- bedömning av ekonomisk rapport samt kostnaden för projektet som omfattar stödet
- bedömning av uppfyllande av villkoren i beslutet samt av projektets mål
- bedömning av resultat jämfört med projektets syfte
- bedömning av hur effektivt projektet bidragit till uppfyllande av miljökvalitetsmål
- bedömning av samhällsnytta
- hur den fortsatta uppföljningen och utvärderingen av projektet kommer att genomföras
- om stöd för åtgärdssamordning enligt 2 a § eller uppdrag till Länsstyrelserna använts, och på vilket sätt.

Beslut om stöd och eventuell återbetalning

När länsstyrelsen beslutat om bidrag till ett LOVA-projekt får högst 75 procent av bidraget betalas ut i förväg.³ Sträcker sig projektet över flera år ska utbetalningen fördelas över åren.

Bedömningen av kostnadsfördelning mellan åren görs av länsstyrelsen. I beslutet kan villkor ställas med hänsyn till stödets syfte och genom det bestämmas om projektet är av sådan karaktär att större delen av bidraget bör betalas ut första året. Om så är fallet bör det ingå en plan där bidragssökanden kan motivera att större delen av bidraget kommer att förbrukas år ett eller i nära anslutning. Då projektet är slutrapporterat och beslut om godkänt projekt är fattat betalas den sista andelen av LOVA-bidraget ut.

Länsstyrelsen kan besluta att kräva tillbaka hela eller delar av stödet om:

- en åtgärd som omfattas av vattenvårdsprojektet i väsentliga avseenden avviker från villkor som avses i 8 § i LOVA-förordningen
- en åtgärd som omfattas av projektet inte har genomförts eller ändrats i något väsentligt avseende utan länsstyrelsens medgivande
- stödet har getts till följd av att sökanden lämnat oriktiga eller ofullständiga uppgifter
- sökanden har orsakat att stödet utbetalats med felaktigt belopp
- stödet av annat skäl har utbetalats med felaktigt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta.

³ Enligt 8 § förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt.

Länsstyrelsens rapportering till Havs- och vattenmyndigheten

Alla projekt som beviljats LOVA-bidrag från länsstyrelsen ska registreras in i HaV:s projektkatalog.⁴ Detta gäller även de LOVA-projekt som länsstyrelsen själva genomför med stöd av HaV:s regleringsbrev. Det huvudsakliga syftet med projektkatalogen är att främja kunskapsspridning samt bidra med underlag för intern och extern analys.

Observera att information som registreras in inte ska omfattas av sekretess eftersom HaV vill ha möjlighet att kunna publicera informationen och besluten offentligt. De som rapporterar i katalogen ska också vara medvetna om att beslut kan innehålla personuppgifter som HaV vill ha möjlighet att behandla och publicera.

För åtkomst till inregistrering av projekt i HaV:s projektkatalog behövs en personlig inloggning. För hjälp med avregistrering av ett projekt eller annan support samt för beställning av inloggningsuppgifter skickas en förfrågan till projektkatalog@havochvatten.se. Ange "LOVA" i ämnesraden.

Länsstyrelsen ska löpande under året registrera in samtliga beslut som tas avseende LOVA-projekt i HaV:s projektkatalog. Detta omfattar alla beslut om LOVA-bidrag, alla beslut om godkända projekt samt alla ändringsbeslut som påverkar projekttiden eller det beslutade bidraget.

Beslut som påverkar HaV:s bemyndigande får inte beslutas innan HaV har gett ett godkännande. Detta gäller även alla beslut om bidrag samt ändringsbeslut som påverkar bemyndigandet. En förfrågan om användning av HaV:s bemyndiganderam skickas med e-post till Istbeslut@havochvatten.se. En sådan förfrågan ska innehålla projektets diarienummer, projektnamn, projektets start- och slutår samt belopp som belastar bemyndigandet fördelat per år. Ange "Bemyndigandeanspråk" i ämnesraden.

Oförbrukade LOVA-medel ska återbetalas till HaV. Se LOVA-beslutet för mer detaljerad information.

Stödberättigade åtgärder

LOVA-bidragets syfte är att bidra till att uppnå de miljö kvalitetsmål som fastställts för vattenmiljön, vilket kan ske genom olika typer av åtgärder. Detta inkluderar till exempel åtgärder mot övergödning, åtgärder mot spridning av miljöfarliga ämnen från fritidsbåtar, omhändertagande av förlorade fiskeredskap, åtgärder för fysisk återställning av vattenmiljöer samt andra åtgärder för att nå god ekologisk status i vattenmiljön eller god miljöstatus i havsmiljön. Stödet kan avse framtagande av planer, information, genomförande, uppföljning eller utvärdering.

⁴ <https://projektkatalog.havochvatten.se> (detta är den externa öppna katalogen)

Minskning av läckage av ackumulerad fosfor från bottensediment

För åtgärder som avser att minska internbelastningen av fosfor (2 § 1a) kan stöd ges till åtgärder i vattenmiljön som resulterar i:

- permanent fastläggning av fosfor i sediment, till exempel genom tillsats av fosforbindande ämne såsom aluminiumklorid
- bortförel av fosfor från sediment
- syresättning av anoxiskt bottenvatten för att stimulera naturlig fastläggning av fosfor, till exempel genom pumpning av syrerikt ytvatten ned till botten
- reduktionsfiske som utförs med avsikt att minska internbelastning av fosfor
- andra åtgärder som resulterar i minskning av fosforläckage från sediment.

För att åtgärder mot internbelastning ska vara kostnads- och långsiktigt effektiva måste även den externa tillförel av näringsämnen till vattenmiljön beaktas. Sökanden ska därför uppskatta och beskriva de bakomliggande källorna till internbelastningsproblematiken samt om rimliga åtgärder vidtagits för att reducera dessa. Se handbok för åtgärder mot internbelastning.⁵

Ökat upptag och återcirkulering av näringsämnen

För åtgärder som avser att öka upptag och återcirkulering av näringsämnen (2 § 1b) kan stöd ges till odling av musslor, blå fånggrödor såsom odling av sjöpunng eller algodling samt andra metoder för återcirkulering.

Minskning av övergödning i vattenmiljö

Stöd kan ges till åtgärder som på annat sätt bidrar till minskad övergödning av vattenmiljön (2 § 1c) såsom:

- anpassade skyddszoner på åkermark
- strukturralkning
- våtmark för näringsretention.
- fosfordamm
- kalkfilter
- tvåstegsdike
- kalkfilterdike
- dagvattenåtgärder
- reduktionsfiske
- andra åtgärder för minskad övergödning i vattenmiljöer.

Övrigt arbete för minskning av övergödning

Stöd får ges för att i avrinningsområden stärka sådant åtgärdsarbete som syftar till att minska övergödningen i vattenmiljön (2a §). Det kan innebära åtgärdssamordning, stöd för arbete med finansiering, kunskapsinhämtning och kunskapsspridning på avrinningsområdesnivå. Fler exempel kan vara framtagande av åtgärdsunderlag till utförare, modellering inför åtgärdsplanering och samverkan för åtgärdsarbete. Stöd ska ges med tydlig åtgärdskoppling eller

⁵ Havs- och vattenmyndigheten. 2023. Handbok för åtgärder mot internbelastning. Rapport 2023:03.

intention om åtgärdsarbete. Stöd kan även ges till samarbete mellan närliggande avrinningsområden för att stärka åtgärdsarbete.

Minskning av spridning av miljöfarliga ämnen från fritidsbåtar till vattenmiljön

För åtgärder som syftar till en minskad spridning av miljögifter från fritidsbåtar till markmiljö i nära angränsning till vatten och till vattenmiljön (2 § 2) kan stöd ges till planering och genomförande av åtgärder. Ansökan ska tydligt ange hur åtgärdsarbetet förväntas resultera i ett minskat tillskott av miljögifter från fritidsbåtar. Resultaten av åtgärderna ska löpande kommuniceras till projektets medlemmar. I projekt där åtgärden endast främjar en del av de fritidsbåtar som ingår i projektet, ska resultaten löpande kommuniceras till övriga projektmedlemmar och om möjligt så ska resultaten överlåtas åt dem inför nästa säsong.

- bidrag till rena investeringar för hantering av biologisk påväxt på fritidsbåtsbottnar kan ges om projektet har en välbeskriven och utarbetad plan som eftersträvar att sluta måla fritidsbåtsbottnarna med kemiskt verkande antifoulingfärger (biocidinnehållande båtbottnfärger). Investeringen ingår då som en integrerad del i projektet. Alternativ till målning med kemiskt verkande antifoulingfärger kan vara borsttvätt i vatten, lyft och högtryckstvätt, manuell skrubbing, skrovdug och förvaring av båten ovanför vattenytan.⁶
- bidrag kan även ges för att ta bort gammal kemiskt verkande antifoulingfärg för att istället börja använda till exempel ovan nämnda metoder. Den gamla färgen får inte innehålla tennorganiska föreningar såsom tributyltenn (TBT).
- om förutsättningar inte medför en plan att sluta måla fritidsbåtsbottnar med kemiskt verkande antifoulingfärger kan bidrag ges för anläggning för tvätt av botten på fritidsbåtar till exempel spolplatta. Då projektet innefattar en investering som syftar till att rengöra båtbottnen, till exempel spola/borsta, och färg på båtbottnarna kan innehålla biocider, ska det ingå en plan för hur avspolat/avborstat material på lämpligt sätt ska omhändertas eller renas, för att förhindra läckage av föroreningar till vattenmiljön. Till exempel att spolplattan har en fullgod reningsanläggning och att det finns ett årligt planerat underhåll med filterbyten, inklusive omhändertagande av det farliga avfallet. Se mer i HaV:s riktlinjer för båtbottentvätt av fritidsbåtar.⁷
- även annan miljögiftspåverkan från fritidsbåtar som inte är kopplad till båtbottnar är möjlig att söka bidrag till åtgärdsprojekt för. Detta kan innefatta projekt där tvåtaktsmotorer med förgasare lämnas för skrotning, hos en auktoriserad firma med F-skattsedel, i syfte att minska oljeutsläpp och buller från fritidsbåtssektorn i känsliga, kustnära vatten. Riktlinjer för skrotning är att bidrag som kan utgå är 2000 kr per motor för <50hk och 4000 kr för ≥ 50hk. Kostnad för transport som uppkommer vid insamling är också stödberättigad. Detaljerat kvitto som bekräftar inlämnandet av motorn krävs för projektredovisningen. Många kommuner har gratis inlämning av tvåtaktsmotorer till återvinningscentral. I dessa kommuner bör bidrag inte ges till skrotning.

⁶ <https://www.havochvatten.se/vagledning-foreskrifter-och-lagar/vagledningar/ovriga-vagledningar/riktlinjer-for-batbottentvatt-av-fritidsbatar.html>

⁷ <https://www.havochvatten.se/vagledning-foreskrifter-och-lagar/vagledningar/ovriga-vagledningar/riktlinjer-for-batbottentvatt-av-fritidsbatar.html>

Omhändertagande av förlorade fiskeredskap

För åtgärder som avser omhändertagande av spökgarn (2 § 3) kan bidrag ges till upptags- och draggningsinsatser.^{8 9} Vid bidragsansökan ska det finnas en plan för omhändertagande, källsortering och transporter till återvinning. Hela kedjan ska kunna redovisas, för att motverka att spökgarn blir liggande och inte återvinns.

För att få bidrag för att genomföra upptags- och draggningsinsatser ska sökande:

- beskriva varför man bedömer att området där man tänker dragga har mycket spökgarn och skälen för det
- sträva mot att kvalitetssäkrade metoder används vid draggningar¹⁰
- sträva mot att så säkra och professionella metoder som möjligt används vid dykinsatser
- beskriva hur insamlat spökgarn kommer att källsorteras och skickas vidare till återvinning. Endast spökgarn som inte kan rengöras för materialåtervinning får skickas till förbränning.

För att få bidrag för transporter av omhändertaget spökgarn ska sökande sträva mot att transporten kommer att ske med fossilfria bränslen.

För åtgärder som avser omhändertagande av spökgarn kan bidrag även ges till rengöring av spökgarn. Uttjänta fiskeredskap och spökgarn som har legat länge i vattnet och har mycket biologisk påväxt ska rensas och tvättas innan det lämnas för materialåtervinning. För att få bidrag för rengöring och rensning av nät behöver sökande kunna beskriva att:

- detta kommer utföras i utrymmen som är skyddade mot vind och att spillvattnet kan återvinnas.

När bidrag ges till rensning och rengöring av spökgarn krävs att ansökan innehåller en beskrivning om:

- att sökande kommer att genomföra rensning och rengöring av nät i utrymmen som uppfyller ovan nämnda krav
- att rengöringen utförs så kostnadseffektivt som möjligt, innovativa lösningar uppmuntras
- att det finns ett fastställt etablerat omhändertagande för materialåtervinning.

Bidrag kan även ges till källsortering av spökgarn. Exempelvis kan bidrag ges till källsortering av upptagna förlorade fiskeredskap såsom kärl för olika fraktioner, rengöring och sortering. Då bidrag ges till källsortering av spökgarn rekommenderas att:

- källsorteringen är lättillgänglig
- olika källsorteringskärl används för olika typer av material och redskap
- lättillgänglig information om var och hur man källsorterar tas fram och används.

⁸ [Spökgarn och andra förlorade redskap - Plast och konsekvenser av nedskräpning i haven - Havsmiljö - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten](#)

⁹ [Documentation — MARELITT Baltic](#)

¹⁰ [Documentation — MARELITT Baltic](#)

Bidrag kan sökas för transporter av spökgarn, till fortsatt omhändertagande såsom:

- återanvändning
- sortering, rengöring och återvinning
- förbränning
- annan användning.

Även här ska sökande sträva mot att transporten kommer att ske med fossilfria bränslen.

Sedan den 1 januari 2025 gäller förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap. Den syftar till att inrätta ett system för att öka insamlingen, återanvändningen och materialåtervinningen av fiskeredskap och att minska nedskräpningen. Företag som tillhandahåller fiskeredskap med plast måste se till att redskapen tas om hand på ett miljövänligt sätt efter användning. Detta sker vanligtvis genom att producenter av fiskeredskap ger en producentansvarsorganisation i uppdrag att ta emot och samla in uttjänta redskap, utan kostnad för konsumenten.

I 8 § i nämnda förordning finns det ett undantag från producentansvaret. Där framgår att förordningen inte ska tillämpas på avfall som utgörs av fiskeredskap som förlorats till havs eller som skräpats ned och därefter samlats in inom ramen för ett projekt som finansieras av offentliga medel.¹¹ Därför är det fortfarande möjligt att ansöka om och beviljas LOVA-bidrag för omhändertagande av förlorade fiskeredskap. Bidrag kan beviljas för hela kedjan för omhändertagande, från draggning och upptagning till sortering och återvinning.

Andra åtgärder i vatten

För åtgärder som syftar till att nå god ekologisk status eller god miljöstatus kan stöd ges till planering och genomförande av åtgärder (2 § 4). Åtgärderna kan vara av vitt skilda slag men de ska på ett kostnadseffektivt sätt bidra till att nå god ekologisk status eller god miljöstatus i havsmiljön. Exempel på åtgärder är fiskvägar för att förbättra konnektivitet i vattendrag utöver det som följer av lagkrav, eller biotopvård för att förbättra morfologiska förhållanden.

Uppföljning och utvärdering av funktion hos befintliga åtgärder är stödberättigande om de ingår som en del i planering, vilken syftar till åtgärder för att nå målen för god ekologisk status eller god miljöstatus. Bidrag kan också ges till utvärdering och uppföljning av tidigare beviljade projekt. Planeringen av åtgärder kan med fördel ske kust- och avrinningsområdesvis.

LOVA-projekt som avser restaurering ska förutom i HaV:s projektkatalog även registreras in i databasen Åtgärder i Vatten.¹²

Uppföljning av utvecklingen av LOVA-projekt i länet

Det är angeläget att ta vara på och sprida de kunskaper och erfarenheter som kommer fram i de olika projekten. Därför är uppföljning och utvärdering viktigt och kan finansieras inom projektets stödberättigade kostnader. Länsstyrelsen ska följa utvecklingen i länet i fråga om de vattenvårdsprojekt som har fått LOVA-bidrag. Data bör skickas till relevant datavärd om sådan finns.

¹¹ Naturvårdsverket har under våren 2025 hemställt till regeringen om att avgränsningen av producenters ansvar för förlorade fiskeredskap (historiskt avfall) ska förtydligas.

¹² <https://atgarderivatten.lansstyrelsen.se/>

Inte alla åtgärder är stödberättigade

Enligt 3 § i LOVA-förordningen kan inte åtgärder som redan har påbörjats få LOVA-bidrag. Planering av en åtgärd kan påbörjas innan bidragsbeslut beviljas men bidrag får inte ges till kostnaderna för planeringen eller andra kostnader som uppstått före bidragsbeslutet är fattat.

Åtgärder som "följer av skyldighet i lag eller annan författning" kan inte få LOVA-bidrag. Det kan till exempel gälla åtgärdande av enskilda avlopp, anläggning av spolplatta för båttvätt där det finns ett föreläggande, dom eller beslut från kommunen, eller att följa detaljerade planbestämmelser som ingår i detaljplanen. Det gäller också åtgärder för att förbättra konnektiviteten, som redan föranleds av skyldighet i lag eller annan författning. Bidrag kan dock ges till kretsloppsanpassade avloppslösningar som svarar mot högre krav än vad som kan sägas följa av lagar och författningar.

Rådgivning till fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare kan vara stödberättigade om den förväntas leda till åtgärder som syftar till att minska övergödningen i vattenmiljön och därmed nå god ekologisk status i vattenmiljön, eller god miljöstatus i havsmiljön.

Skötselkostnader för en åtgärd under en begränsad tid kan ingå i ett LOVA-projekt förutsatt att det inte redan finns ett befintligt åtagande. Utbildning av personal är endast stödberättigat om det ingår som en integrerad del av ett projekt samt är nödvändigt för att uppnå projektets syfte.

Finansiering av LOVA-projekt

LOVA-bidrag ges med högst 90 procent av kostnaden för projektens stödberättigande åtgärder ifråga om internbelastning och med högst 80 procent ifråga om övriga stödberättigade åtgärder samt för att i avrinningsområden stärka åtgärdsarbetet. Den resterande delen av den totala projektkostnaden kan finansieras av den sökande eller via andra finansiärer som till exempel statliga myndigheter, kommuner, stiftelser, föreningar eller enskilda personer.

LOVA-bidraget får inte avse åtgärder som täcks med annat stöd, det vill säga dubbelfinansiering är inte tillåtet. LOVA-projekt kan inte medfinansieras med andra bidrag ur havs- och vattenmiljöanslaget. I ansökan och slutrapport ska tydligt redovisas vilka kostnader som finansieras med vilket bidrag.

Kommunala personalkostnader för ett LOVA-projekt räknas som en stödberättigande kostnad (beräknas utifrån kommunens självkostnad). Detsamma kan gälla ideellt (oavlönat) arbete inom en ideell sammanslutning som söker LOVA-bidrag. Timkostnaden ska anpassas till stödnivån och får bedömas från fall till fall. Länsstyrelserna samordnar gemensamma riktlinjer kring nivåer på timkostnad.

Kostnaden för moms är stödberättigad i de fall organisationen inte har möjlighet att dra av moms. Om moms får dras av så är det kostnaden efter avdraget som är stödberättigad.

Prioritering av inkomna ansökningar

För en kostnadseffektiv bidragshantering behöver länsstyrelserna prioritera mellan ansökningarna. Länsstyrelserna ska prioritera LOVA-projekt utifrån det åtgärdsbehov som finns inom relevanta miljökvalitetsmål. Länsstyrelserna ska ta hänsyn till hur kostnadseffektiva åtgärderna är och särskilt beakta hur väl åtgärden bidrar till att nå avsedda mål. Beslutet från HaV kan innehålla särskilda instruktioner kring prioritering av medel.

Fördelning av LOVA-bidrag mellan länsstyrelserna sker med en nyckel. Fördelningen framgår av de årliga besluten av LOVA-bidrag till länsstyrelserna.

Samarbeten över större geografiska områden, som till exempel utifrån kust- och avrinningsområden och över länsgränser skall uppmuntras. Det gäller också när LOVA-bidrag kan kombineras med annat åtgärdsarbete.

